

กฎหมายอาญา

มาตรา 1 - 58 , 107 - 208

(บรรยายครั้งที่ 9)

อ.นวรรตน์ กลิ่นรัตน์

9 กันยายน 2566

ฎ.4789/2565 นายสุเทพไม่ได้เล่นการพนัน การจับกุมของเจ้าสิบตำรวจสังวรจึงเป็นการจับกุมโดยไม่ชอบ เช่นนี้ แม้ภายหลัง มีการเรียกรับเงินจากนายสุเทพ การกระทำของจำเลยซึ่งเป็นตำรวจในชุดจับกุมด้วยกัน จึงไม่อาจเป็นความผิดตามมาตรา 149 ได้ คงเป็นความผิดตามมาตรา 148 ฐานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ แต่เนื่องจากโจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องขอให้ลงโทษตามมาตรานี้มาด้วย ศาลฎีกาจึงไม่อาจลงโทษตามมาตรานี้ได้ คงลงโทษได้เพียงตามมาตรา 157 ซึ่งเป็นความผิดบททั่วไปเท่านั้น

ทจจริตจัดซื้อจัดจ้าง

มาตรา 151 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่ง โดยทจจริต อันเป็นการเสียหาย แก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

ผู้อำนวยการวิทยาลัยไม่ได้มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน ที่จัดซื้อใหม่

ฎ.2700/2565 จำเลยที่ 1 ผู้อำนวยการวิทยาลัย อนุมัติให้จัดซื้อวัสดุสำหรับห้องเรียนคอมพิวเตอร์ 6 ห้อง และให้ครูหัวหน้าแผนกคอมพิวเตอร์เป็นผู้จัดทำบันทึกขออนุญาตจัดซื้อโดยใช้งบประมาณ 269,950 บาท จำเลยที่ 1 แบ่งซื้อวัสดุออกเป็น 3 ครั้ง ให้อยู่ในวงเงินครั้งละไม่เกิน 100,000 บาท เพื่อให้อยู่ในอำนาจการโดยให้จำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงห้อง กับให้จัดซื้อโดยวิธีตกลงราคา 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้า 82,620 บาท ครั้งที่ 2 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าและวิทยุ 98,480 บาท ครั้งที่ 3 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าและวิทยุ 88,850 บาท รวมเป็นเงิน 269,950 บาท นอกจากนี้ยังสั่งให้มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมอีก 1 ครั้ง เป็นวัสดุไฟฟ้าและวิทยุ 30,400 บาท ซึ่งการจัดซื้อทั้ง 4 ครั้ง จำเลยที่ 1 แต่งตั้งให้จำเลยที่ 2 เป็นประธานกรรมการตรวจรับและสั่งให้ฝ่ายงานพัสดุดำเนินการจัดซื้อจากร้านส. ซึ่งมีจำเลยที่ 2 และที่ 3 ร่วมเป็นหุ้นส่วนด้วย

พยานหลักฐานของโจทก์ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ซื้อทำจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่นโยบายกำหนดนโยบายสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของวิทยาลัยเท่านั้น ส่วนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ห้องเรียนคอมพิวเตอร์อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัสดุ การที่จำเลยที่ 1 อนุมัติให้จัดซื้อจัดจ้างก็เป็นการเสนอขึ้นมาตามลำดับชั้น และเป็นการใช้อำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา**ทำให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ 1 ไม่ใช่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อทำจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ จึงไม่เป็นความผิดตาม 151** และจำเลยที่ 3 ย่อมไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน **แต่ผิดพ.ร.บ.เฉพาะ** อย่างไรก็ตามการจัดซื้อไม่ได้มีราคาสูงกว่าราคาตามท้องตลาด สามารถประหยัดงบประมาณได้ เป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยในการจ้างแรงงานเพราะใช้นักศึกษาติดตั้งเองโดยมีอาจารย์ที่สอนด้านนี้โดยตรงเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งถือว่าการฝึกงานและเป็นประสบการณ์ต่อนักศึกษาในภาคปฏิบัติ การกระทำไม่ได้ก่อให้เกิดความ**เสียหายมากนัก** รอการลงโทษจำคุก

ฎ 4167/2564 จำเลยที่ 1 ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้มีหน้าที่ทำหรือจัดการเงินที่สภาอบต.อนุมัติ การที่จำเลยที่ 1 มีหน้าที่เสนอรายงานขอจ้างเหมาติดตั้งสัญลักษณ์จราจรภายในหมู่บ้านตามโครงการโดยวิธีตกลงราคาพร้อมรายชื่อบุคคล เพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง และจำเลย**ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่อบต.** จำเลยที่ 1 จึงมีความผิดตามมาตรา 151

จำเลยที่ 2 นายกอบตมีหน้าที่รับผิดชอบบริหารอบตให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของอบต. ตลอดจนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน กับมีอำนาจในการอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้างของอบตให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุซึ่ง**จำเลยที่ 2 มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงเป็นผู้อนุมัติเห็นชอบตามที่จำเลยที่ 1 เสนอมาเท่านั้นไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อใด ๆ** การกระทำของจำเลยที่ 2 จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 151

นายกอบต.จัดซื้อที่ดินเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขย ผิด 151

ฎ 565/2558 จำเลยทราบดีว่านาง ล. ตกกลางขายที่ดินแก่บุตรเขยจำเลยในราคาเพียง 220,000 บาท แต่มีการปลอมแปลงลายมือชื่อนาง ล. ในใบเสนอราคาขายที่ดินดังกล่าวเป็นเงิน 594,800 บาท แล้วนำไปยื่นต่ออบต. พร้อมกับใบเสนอราคาของเจ้าของที่ดินอีกสองแปลงซึ่งเสนอราคาสูงกว่า และเมื่อคณะกรรมการจัดซื้อเห็นสมควรซื้อที่ดินของนาง ล. ที่เสนอราคาต่ำสุด จำเลยในฐานะนายกอบต. อนุมัติให้จัดซื้อที่ดินดังกล่าวในราคาภายหลังการต่อรองแล้ว 594,000 บาท สูงกว่าราคาที่นาง ล. ต้องการขาย 374,000 บาท และเมื่อหักเงินที่จำเลยต้องนำไปชำระเป็นค่าภาษี 5,940 บาท **คงมีส่วนต่างที่เป็นประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย 368,060 บาท** การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย อันถือได้ว่าเป็นการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหายต้องซื้อที่ดินในราคาสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น จำเลยจึงมีความผิดฐานเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อทรัพย์สินใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ตาม ม.151 (จำคุก 3 ปี 9 เดือน)

จนทจัดเก็บค่าธรรมเนียมลงต้นข้าวใบเสร็จเท็จ แล้วเอาเงินไป ผิด 161 147 และ 151

ฎ. 4347/2558 จำเลยที่ 1 มีหน้าที่จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สถานที่ประกอบ ปรง สะสมอาหาร ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำเลยทั้งสองร่วมกันเขียนใบเสร็จรับเงินให้ผู้ชำระค่าธรรมเนียมและผู้ชำระค่าภาษีตามจำนวนเงินที่ชำระจริง ส่วนต้นข้าวใบเสร็จรับเงินนั้น เขียนจำนวนเงินต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วส่งมอบเพียงเท่ากับจำนวนเงินในฉบับต้นข้าว จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จัดเก็บ เป็นความผิดตาม มาตรา 147, 151 และ 161 ส่วนจำเลยที่ 2 ไม่ใช่เจ้าพนักงาน เนื่องจาก ป.อ. มาตรา 147, 151, 161 เป็นบทบัญญัติที่ลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น แม้จำเลยที่ 2 จะร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดต่อบทบัญญัติดังกล่าว ก็จะลงโทษจำเลยที่ 2 อย่างเจ้าพนักงานไม่ได้ คงลงโทษจำเลยที่ 2 ได้แต่เพียงในฐานะผู้สนับสนุน จำเลยที่ 2 มีความผิดตาม มาตรา 147, 151, 161 ประกอบมาตรา 86, 266 (1), 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 266 (1), 352 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 (หลายกระทง จำคุกคนละ 50 ปี)

ช่างที่มีหน้าที่จัดการและรักษาน้ำมัน เบิกน้ำมันและรถไปใช้ส่วนตัว ผิด 151

ฎ 4828/2533 จำเลยรับราชการเป็นนายช่างโยธา ตำแหน่งหัวหน้าหน่วย
จรรยาสงเคราะห์ประจำเขตการทางสงขลา กรมทางหลวง ในการปฏิบัติหน้าที่
จำเลยมีอำนาจสั่งอนุญาตให้เบิกจ่ายน้ำมันและอนุญาตให้ใช้รถยนต์ในเขต
การทางสงขลาด้วย การที่จำเลยได้สั่งให้ใช้รถของราชการและสั่งอนุญาตให้
เบิกจ่ายน้ำมันของราชการสำหรับรถดังกล่าวขนส่งซีเมนต์ป้ายจราจรจากแขวง
การทางสงขลาไปยังจุดติดตั้งในกิจการส่วนตัว จึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่ง
โดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่กรมทางหลวง ย่อมเป็นความผิดตาม มาตรา
151

ถ้าเอาตัวทรัพย์สินไปอย่างเดียวผิด 147 ไม่ผิด 151

ฎ 605/2511 จำเลยเป็นเสมียนตราจังหวัดมีหน้าที่รับจ่ายและเก็บ
รักษาเงินของราชการส่วนจังหวัดและราชการส่วนอื่น ๆ โดยเจตนา
ทุจริตเบียดบังยกยอกเงินที่ตนรับไว้ในตำแหน่งหน้าที่เป็นประโยชน์
ส่วนตน ย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 ไม่ใช่
เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151

ต้อง “โดยทุจริต” ด้วย ดังนั้น ครูเบิกเงินเพื่อจัดการโครงการอาหารกลางวันโดยเข้าใจผิด ไม่ผิด 151

ฎ 2409/2560 จำเลยเป็นครูที่มีหน้าที่จัดการโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน รับเงินสำหรับโครงการอาหารกลางวันโดยไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว หากแต่จะใช้เพื่อสวัสดิการโรงเรียนตามที่ผู้อำนวยการสั่ง ฟังไม่ได้ว่ามีเจตนาทุจริต ไม่เป็นความผิดตาม มาตรา 151 แต่เป็นความผิดตามมาตรา 157 ฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียนและรัฐ เพราะไปลงลายมือชื่อรับเงินทั้ง ๆ ที่ระยะเวลาตามโครงการสิ้นสุดลงแล้ว และยังไม่ได้ดำเนินการตามโครงการ อย่างไรก็ตาม จำเลยอายุมากแล้ว รับราชการครุมีความประพฤติเรียบร้อย กระทำความผิดจากความครอบงำของผู้บริหารเป็นเพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และถูกลงโทษทางวินัยมาแล้ว จึงให้รอการกำหนดโทษไว้

เทียบกับ ม.147 เจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน เปียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่น โดยทุจริต

ขายของหลวง แล้วควักเงินตัวเองซื้อของอื่นราคาสูงกว่ามา ไม่มีเจตนาทุจริต

ฎ 1522/ 2536 จำเลยขายซากเรือที่ชำรุดใช้การไม่ได้โดยเปิดเผยและสุจริตใจเพียงแต่ไม่ได้ขออนุมัติขายตามระเบียบของทางราชการ แล้วจำเลยนำเงินที่ขายได้ซื้อรถตัดหญ้าในราคาสูงกว่าราคาที่ขายเรือได้ 400 บาท ให้แก่ทางราชการในทันที แสดงว่าจำเลยไม่มีเจตนาทุจริตเบียดบังเอาทรัพย์สินของทางราชการเป็นของตนหรือของผู้อื่น จึงไม่ผิด ป.อ. มาตรา 147 จำเลยได้นำเรือลำใหม่มาใช้แทนเรือลำเก่าที่ขายไปให้แก่กรม-ชลประทานแล้ว จำเลยจึงไม่ต้องคืนหรือใช้ราคาเรือแก่ทางราชการกรมชลประทานอีก

เทียบกับกรณีครูเบียดบังเงินค่าอาหารกลางวัน

ฎ.11554/2554 การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล ระยองมีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นครูของโรงเรียน**ทำหน้าที่รับจ่าย และเก็บรักษาเงินค่าอาหารกลางวัน**ของนักเรียนเป็นการสั่ง การหรือมอบหมายตามอำนาจของหัวหน้าสถานศึกษาให้ จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการของโรงเรียนโดยชอบ การปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตาม กฎหมาย เมื่อจำเลยเบียดบังเอาเงินค่าอาหารกลางวันที จำเลยมีหน้าที่จัดเก็บและรักษาไว้นั้นไปโดยทุจริต ย่อมเป็น ความผิดตาม ป.อ. มาตรา 147

นายกเทศมนตรีขายศาลาแล้วไม่ส่งเงินเป็นรายได้ ผิด 147 และ 151

ฎ 6114/2560 จำเลยเป็นนายกเทศมนตรีตำบลเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารใน การตรวจสอบสภาพของพัสดุและการใช้ดุลพินิจสั่งให้จำหน่ายพัสดุที่ชำรุดหรือ เสื่อมสภาพของเทศบาล การดำเนินการใดๆของจำเลยที่เกี่ยวข้องกับการ ตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุของเทศบาลตำบลจึงเป็นการปฏิบัติราชการในฐานะ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ การที่จำเลย**จำหน่ายศาลา ทรงไทยกลางน้ำ**ของเทศบาลตำบลป่าจ้วให้แก่ออกชนในลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อ ระเบียบและ**ไม่นำเงินที่ขายได้ส่งเป็นรายได้**ของเทศบาลในทันทีจนกระทั่งถูก เจ้าหน้าที่เทศบาลทักท้วงและทวงถามหลังจากกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดได้ไปตรวจสอบแล้วจึงให้เลขานำเงินมาคืนให้ ในภายหลัง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 147 และมาตรา 151 (จำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท โทษจำคุกให้รอการ ลงโทษไว้ 2 ปี)

ประโยชน์ทับซ้อน/รับงานเอง

มาตรา 152 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแล
กิจการใด เข้ามีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือ
ผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น

152 คือ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ตั้งνομินีมารับงาน ใช้คนงาน ทำงานน้อย แต่เบิกมาก
ฎ 7776 / 2540 จำเลย ปลัดสุขาภิบาลได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากสุขาภิบาลให้เป็น
ผู้ตรวจงานจ้างในการจ้างเหมาขุดลอกและล้างทางระบายน้ำ และเป็นประธานกรรมการตรวจ
การจ้างก่อสร้างถนนลาด แม้สัญญาจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำได้ระบุชื่อ ส.เป็นผู้รับจ้าง
แต่ ส.ไม่เคยเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรู้เห็นในการรับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำของสุขาภิบาล
 อีกทั้งลายมือชื่อในช่องผู้รับจ้างตามสัญญาข้อตกลงจ้างลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตาม
ใบเสร็จรับเงินและลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตามฎีกาเบิกเงินมิใช่ลายมือชื่อของ ส. หากแต่จำเลย
เข้าไปจัดการให้ตั้งแต่ขอตั้งฎีกาเบิกเงินและรับเงินเอาไปเองโดยไม่มีตัว ส.เข้าไปแสดงตนเพื่อขอ
เบิกเงินตามที่ได้รับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำแต่อย่างใด เมื่อ ส.มิใช่เป็นผู้รับจ้างทำงาน
รายนี้ การที่จำเลยได้เข้าดำเนินการขุดลอกและล้างทางระบายน้ำโดยใช้คนงานของสุขาภิบาล
ทำงานให้จำเลยในฐานะปลัดสุขาภิบาลถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่จัดการและดูแลกิจการของสุขาภิบาล
เมื่อจำเลยเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการดังกล่าวโดยจำ
ค่าจ้างคนงานเพียง 1,750 บาท แต่เบิกเงินค่าจ้างตามสัญญาไป 2,900 บาท เป็นเหตุให้
สุขาภิบาลได้รับความเสียหาย เป็นความผิดตาม 152, 157

ฎ.9368/2552 จำเลย ที่ 1 เป็นหัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ ทำหน้าที่ผู้ควบคุมงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง ส่วนจำเลยที่ 2 เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุทำหน้าที่ประธานกรรมการตรวจการจ้างงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง **จำเลยที่ 2 ใช้ชื่อห้างสุขศรีทองเข้าประมูลการก่อสร้าง** จำเลยที่ 1 จัดทำบันทึกประจำวันและผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นความเท็จโดยการจัดทำของจำเลยที่ 2 ว่า ระหว่าง 15 - 31 มีนาคม 2543 ห้างสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนจนแล้วเสร็จตามสัญญาเพื่อให้จำเลยที่ 2 ทราบ โดยความจริงแล้วจำเลยที่ 1 มิได้ออกไปตรวจการก่อสร้างถนนและเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2543 **จำเลยทั้งสองร่วมกันทำใบตรวจรับงานจ้างเหมาว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนดินลูกรังเสร็จแล้วตามสัญญา** ต่อมาเมื่อผู้ร้องเรียนว่าถนนที่ก่อสร้างมีความยาวไม่ถึง 1,350 เมตร ตามสัญญา อบต.ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าถนนที่ก่อสร้างมีความยาวประมาณ 1,024 เมตร อบต. จึงแจ้งให้จำเลยที่ 2 นำเงินค่าก่อสร้างในส่วนที่สร้างไม่ถึงความยาวตามสัญญาไปคืน จำเลยที่ 2 ก็นำเงินจำนวน 55,788 บาท ไปคืนให้อบต.ซ้ำจำปาเป็นความผิดตามมาตรา 162(4) 152 และ 157

การที่จำเลยทั้งสองปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทำหลักฐานเท็จ แสดงว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาพิเศษมุ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลซ้ำจำปาและเป็นการกระทำโดยทุจริตแล้ว ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลซ้ำจำปาต้องจ่ายเงินค่าจ้างเกินไปที่ก่อสร้างถนนยาวไม่ถึง 1,350 เมตร และมีผู้ได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นค่าก่อสร้างที่เกินไปจากความจริง แม้ภายหลังจำเลยที่ 2 จะนำเงินค่ารับจ้างส่วนที่รับเกินไปในการก่อสร้างถนนจำนวน 55,788 บาท มาคืน ก็เนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลซ้ำจำปาแจ้งเรียกเงินคืน เพราะมีการร้องเรียน หากไม่มีการร้องเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลซ้ำจำปาต้องได้รับความเสียหาย จ่ายค่าก่อสร้างถนนเกินไปกว่าผลงานที่ได้รับ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ด้วย (ออกข้อสอบแล้ว)

ต้องเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าเพื่อประโยชน์ราชการไม่ผิด
ฎ 1706/2535 ความผิดตามมาตรา 152 จะต้องเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์
สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น เมื่อปรากฏว่าในการจัดซื้อดินถม
พร้อมบดอัดแน่นจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.นั้น เทศบาลได้ดำเนินการถูกต้องตาม
ระเบียบของทางราชการและราคาที่ตกลงซื้อก็ต่ำกว่าราคาที่ดินที่เทศบาลตั้ง
งบประมาณไว้ แสดงว่าการจัดซื้อดินดังกล่าวจำเลยที่ 1 ในฐานะ
นายกเทศมนตรีได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของตนไม่ได้มุ่งหวังประโยชน์อย่าง
อื่นนอกจากประโยชน์ของเทศบาลเป็นสำคัญ แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นหุ้นส่วน
ประเภทจำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ก็ตาม กรณีก็ยังถือไม่ได้ว่า
จำเลยที่ 1 เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยการ
ทำสัญญาซื้อขายดังกล่าว จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดตาม ป.อ.มาตรา 152 เมื่อ
จำเลยที่ 1 ไม่มีความผิด จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน
จำกัด ช.ก็ไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน

ข้อสอบสมัย 58 ปี 2548

เป็นทั้งนายกเทศมนตรีและหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้เข้าทำสัญญาจ้างถม
ดินกับห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น **แต่รับถมดินในราคาต่ำกว่าราคาที่ทางราชการกำหนดไว้** ถือ
ไม่ได้ว่าเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นความผิดตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.1706/2535)

เป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาและขออนุญาตใช้รถยนต์ของทางราชการและเป็น
หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้**ใช้รถบรรทุกของทางราชการใน**
กิจการส่วนตัวเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่เทศบาลเป็น
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 151 (เทียบฎ.4828/2533)

เป็นเจ้าพนักงานได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างถมดิน จึงมีหน้าที่จัดการ
หรือดูแลกิจการของดินตามสัญญาจ้างถมดิน **เข้าเป็นผู้รับเหมาช่วง**เป็นการเข้ามีส่วนได้เสีย
เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้นเป็นความผิดตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.7776/2540)

มาตรา 157

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

มาตรา 200

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา...กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้นเป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น

มาตรา 157 ส่วนแรก

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

องค์ประกอบความผิดส่วนแรก

- เจ้าพนักงาน
- ปฏิบัติหน้าที่ (หรือละเว้นการปฏิบัติ)
- โดยมิชอบ
- เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

นอกหน้าที่ ไม่เข้าองค์ประกอบ “ปฏิบัติหน้าที่”

ฎ 737/2504, 3135/535 ตำรวจลวนลามทางเพศผู้ต้องหาหญิงที่ถูกตำรวจอื่นจับมาฐานเป็นเจ้าของมือสลากกินรวบ ถือว่ากระทำนอกหน้าที่ ไม่ผิด 157

ฎ 2255/2520 ตำรวจถูกพักราชการแต่แสดงตนและจับผู้เสียหายกระทำชำเรา ไม่ผิดมาตรา 157 แต่ผิดฐานข่มขืน

ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ “ชอบ” ไม่ใช่ “มิชอบ” ไม่ครบองค์ประกอบความผิด

ฎ 4958/2556 ที่พักสายตรวจของตำรวจมิใช่ที่รโหฐานประชาชนเข้าไปติดต่อได้ แม้ส่วนที่เป็นห้องนอนตำรวจทุกคนใช้ประโยชน์ได้ การเข้าคั่นในห้องดังกล่าวเมื่อมีเหตุสงสัยตามควรถือว่ากระทำโดยชอบ

ฎ 10165/2551 ตำรวจให้เป็นพยานไม่เช่นนั้นจะดำเนินคดี ไม่เป็นการกระทำโดยมิชอบ

เจ้าหน้าที่คืนเอกสารเพื่อให้ทำให้ครบเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ

ฎ 6638/2559 หัวหน้ากลุ่มควบคุมพันธุ์พืชมีอำนาจพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตของโจทก์ว่าจะอนุญาตหรือไม่ตามที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี ไม่ใช่มีหน้าที่ต้องเสนอคำขอต่ออธิบดี เมื่อโจทก์ยื่นคำขอรับใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าพร้อมเอกสารประกอบและจำเลยเห็นว่ายังขาดเอกสารหลักฐานประกอบตามกฎหมายกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติพืช พ.ศ. 2518 มาตรา 14 วรรค 2 ที่บัญญัติว่าการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงจึงคืนคำขอของโจทก์โดย ไม่เสนอคำขอต่ออธิบดีดังนั้นการกระทำของจำเลยไม่มีมูลความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตาม 157

การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของตำรวจที่ผิด 157

- ฎ 706/2516, 4243 / 2542 จับโดยไม่มีหมายจับ และไม่ใช้เหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง
- ฎ 4243/2542 เหตุวิวาทเล็กน้อยแล้วตำรวจยังนำตัวไปควบคุมที่ด่านตรวจโดยมิชอบ
- ฎ 1793/2536, 2577/2534, 4436/2531 การแก้ไขบันทึกการจับกุมโดยมิชอบ ผิดมาตรา 157

- ฎ 2270/2516, 1399/2508 ทำร้ายเพื่อให้ผู้ต้องหารับสารภาพใน
ข้อหาที่ถูกกล่าวหา ถือเป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับหน้าที่แล้ว ผิด 157

- ฎ 364/2531 ถ้าตำรวจทำร้ายผู้ต้องหาที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ผิด 157

- ฎ 4436/2531, 7630/2549 ไม่รับแจ้งความ ผิด 157

- ฎ 2577 / 2534 ตำรวจไม่ใส่ใจเรื่องญาติของผู้ต้องหาขอประกัน
ตัว

ฎ.15366/2557 จำเลยซึ่งเป็นตำรวจกล่าวอ้างลอย ๆ ว่าโจทก์เป็น
บุคคลต่างดาวขอยึดบัตรประจำตัวประชาชนไว้ตรวจสอบโดยไม่ปรากฏมี
เหตุอันควรสงสัยตามสมควรและชอบด้วยเหตุผล ทั้งเป็นการยึดโดยจำเลย
ไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและมีได้ดำเนินคดีใด ๆ ต่อโจทก์เป็นเวลานานเกือบ 4
เดือน ยึดไว้หลังจากโจทก์ร้องเรียนกล่าวโทษจำเลยทางวินัย เป็นการทำ
โดยลุแก่อำนาจและเจตนาถ่วงอ้อมโจทก์ เป็นความผิดฐานเป็นเจ้า
พนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

นายตำรวจให้ลูกน้องปล่อยผู้กระทำผิด

ฎ.13312/2557 จำเลยยศ พตท.พุดกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปล่อยผู้กระทำความผิดไป 19 คน พร้อมรถกระบะของกลาง เมื่อได้รับการปฏิเสธก็ยังโทรศัพท์ให้พตต.อ.และผู้ใต้บังคับบัญชาที่ร่วมจับกุมไปหาที่บ้านและพูดเช่นเดิมอีก การพุดกับผู้ใต้บังคับบัญชาหลายคนตลอดจนเรียกผู้ใต้บังคับบัญชาไปพบที่บ้านและบอกให้ปล่อยผู้กระทำผิดพร้อมรถ จึงเป็นการสั่งการในฐานะผู้บังคับบัญชา จำเลยเป็นตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจับผู้กระทำผิดและมีอำนาจสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาให้นำตัวผู้ถูกจับส่งพนักงานสอบสวน หรือสั่งปล่อยหากเห็นว่าจับผิดตัว หรือผู้ถูกจับไม่ผู้กระทำความผิด จำเลยทราบดีว่าคนต่างด้าวที่ถูกจับกุมมาเป็นผู้กระทำความผิด ไม่มีอำนาจสั่งปล่อย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผู้บริหารกลั่นแกล้งในการแต่งตั้ง ถือว่ากระทำมิชอบเพื่อให้เสียหาย ผิด 157

ฎ 2105 / 2544 จำเลยเป็นรมตพาณิชย์สั่งพักราชการโจทก์ซึ่งเป็นปลัดกระทรวง โดยปราศจากเหตุอันสมควรด้วยเหตุที่บริษัท ฮ. ฟองโจทก์เป็นคดีอาญาขอหาเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และศาลชั้นต้นสั่งประทับฟ้องต่อมานายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้จำเลยยกเลิกคำสั่งพักราชการโจทก์และมีคำสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ซึ่งขณะนั้นตำแหน่งยังว่างอยู่ จำเลยสามารถสั่งให้เข้ารับราชการได้ทันที แต่จำเลยกลับเสนอขอกำหนดตำแหน่งที่ปรึกษา เพื่อให้โจทก์เข้ารับราชการในตำแหน่งดังกล่าว และได้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนคำสั่งที่จำเลยเป็นนักกฎหมายและมีประสบการณ์ในการทำงานราชการมามาก ทั้งพรบระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2535 มาตรา 126 ระบุไว้ว่า **เมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งการแล้วจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้** จำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเท่านั้นแม้คำสั่งดังกล่าวไม่ได้กำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติไว้ แต่ก็ต้องปฏิบัติตามในเวลาอันสมควร ทั้งการปฏิบัติตามก็กระทำได้ง่าย แต่จำเลยกลับปล่อยให้ล่วงเลยถึง 7 เดือน จึงมีคำสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ซึ่งเหลือเวลา 15 วัน โจทก์จะครบเกษียณอายุ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

ฎ.6653/2562 จำเลยมีเจตนา**กลับแก้ง** **ไม่ให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก และให้ไปดำรงตำแหน่งป่าไม้จังหวัด** โดยการใช้นายดำรงค์ให้มีคำสั่งย้ายโดยความเห็นชอบของจำเลย คำสั่งและเห็นชอบของจำเลยเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ ดังนั้น การกระทำของจำเลยที่ออกคำสั่งให้ระงับการมอบหมายงานที่มีผู้สั่งไว้เดิม โดยให้ถือว่าเป็นการยกเลิกคำสั่งดังกล่าว จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ **เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์** ส่วนที่จำเลยใช้ให้นายดำรงค์ออกคำสั่งกรมป่าไม้ ย้ายโจทก์ไปดำรงตำแหน่งป่าไม้จังหวัด ซึ่งเป็นการย้ายไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่าเดิม นั้น แม้จำเลยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการที่สังกัด แต่อำนาจหน้าที่ในการบรรจุแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการระดับ 8 ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เมื่อได้รับความเห็นชอบจากปลัดกระทรวง ไม่ใช่เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงโดยตรง จำเลยในฐานะปลัดกระทรวงไม่มีอำนาจสั่งย้ายโจทก์ด้วยตนเอง จึงขาดคุณสมบัติเฉพาะตัวตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ไม่อาจลงโทษจำเลยในฐานะเป็นตัวการเพราะใช้ให้กระทำความผิดได้ แต่การทำจำเลยให้นายดำรงค์ออกคำสั่งย้ายโจทก์ ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ **เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์** ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยฐานเป็นผู้สนับสนุนในความผิดส่วนนี้ได้

เจตนา (ธรรมดา) ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

กรณีการฟ้องคดีของอัยการ

- **ฎ 975 / 2531** อัยการบรรยายคำฟ้องคลาดเคลื่อนไป **ไม่ถือว่า** เป็นเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นหน้าที่โดยมิชอบ

(คือ **ไม่รู้ตัวว่า**เขียนคลาดเคลื่อนไป)

แต่ - ฎ 3509/2549 อัยการสั่งไม่ฟ้องโดยใช้ดุลพินิจตาม **อำเภอใจจนล้ำนอกขอบเขตของความชอบด้วย** กฎหมาย ผิดมาตรา 157,200 ว.1

เน้นว่าต้องมีเจตนาพิเศษ

“เพื่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ผู้หนึ่งผู้ใด”

ฎ. 2597/2564 ตำรวจตำแหน่งหัวหน้าด่านตรวจยานพาหนะ แม้ไม่ได้เป็นผู้จับกุม และตรวจยึดรถจาก ว. แต่เป็นผู้รับมอบรถไว้ระหว่างตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ในทางคดี เกี่ยวกับการชำระภาษีและการทำประกันภัย มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาและรับนำส่งรถ ต่อพนักงานสอบสวน หากล่าช้าต้องบันทึกเหตุผลไว้ด้วยและให้พนักงานสอบสวน ประกาศหาเจ้าของหรือผู้มีสิทธิมารับคืนไป ตามระเบียบ แม้ ว. ผู้ถูกยึดรถรับรู้และยินยอมให้จำเลยเก็บรักษา รถจำเลยก็ไม่มีอำนาจนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตน การที่ จำเลยนำแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์อื่นมาใส่แทน แล้วนำออกขับไปตลาดอันเป็นการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหลายครั้งจนกระทั่งมีเรื่องร้องเรียน จึงเรียกผู้ถูกตรวจยึดรถมาเปรียบเทียบปรับ แล้วให้บริษัทผู้ถือกรรมสิทธิ์มารับรถยนต์ของกลางคืนไปจาก จำเลยรวมระยะเวลา 1 ปี 2 เดือน 16 วัน เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ไม่ใช่เป็นเพียงการทำผิดระเบียบวินัย ศาลฎีกาจำคุก 1 ปี แต่เนื่องจากรับราชการมาเป็นเวลานาน เจ้าของรถได้รับรถของกลางคืนแล้วโดยไม่รับความเสียหายและไม่เคยทำผิดอาญาใด ๆ มาก่อน จึงรอกการลงโทษจำคุกไว้ 2 ปี

ขาดเจตนาพิเศษ คือกรณีทำงานบกพร่องไม่รอบคอบ

- ฎ 3295/2543 จำเลยเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ได้ลงลายมือชื่อออก น.ส.3 ก. ระบุชื่อ ต. เป็นผู้มีสิทธิครอบครองตามเรื่องราวเท็จ เอกสารปลอมที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำเสนอ **โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงตามอำนาจหน้าที่ อันเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเท่านั้น** ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาพิเศษละเว้นไม่ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมที่ดิน ต.หรือผู้หนึ่งผู้ใด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามป.อ.มาตรา 157

เจตนาเพื่อยุติข้อขัดแย้ง รักษาความสงบ หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย หรือเพื่อให้งานรวดเร็ว ไม่ผิด 157

ฎ 437/2515 กระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย แม้ไม่ถูกชั้นตอนไปบ้าง ถือว่าไม่ผิด 157 -

ฎ 786/2532 ผู้ใหญ่บ้านไม่จับเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวาย ไม่ผิด

ฎ 4881/2541 จำเลยพยายามหาข้อยุติความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับมติ ก.ต. ที่แต่งตั้งโจทก์และยังไม่อาจนำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไปนั้น หาใช่จำเลยมีเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้โจทก์เสียหายอย่างใดไม่ จำเลยจึงไม่ผิด 157

ฎ 5170/2530 กระทำเพื่อให้งานดำเนินไปโดยรวดเร็วเป็นผลดีแก่ทางราชการ **แม้ไม่ถูกระเบียบไปบ้าง** ไม่ผิดตาม 157 -

อยู่ในหน้าที่แล้ว และละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่มีเจตนา “ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ”

การที่ตำรวจไม่จับกุมผู้ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณจราจรแม้เป็นละเว้น แต่ขาดเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกจับ

- ฎ 2281 / 2534 จำเลยละเว้นไม่จับกุมผู้ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณจราจร แม้เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ แต่จำเลยมิได้กระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ฎ 7836 -7837 / 2544 แม้จำเลยจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำผิด แต่เป็นผู้ร่วมกระทำผิดด้วย การร่วมเล่นการพนันไฟรั่มมีแล้วจำเลยไม่จับกุมผู้ร่วมเล่นไฟรั่มมีนั้น ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร่วมเล่นการพนันหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตาม ป.อ. มาตรา 157

มีคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจว่า ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า
“การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่มุ่งบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน
อย่างเร่งด่วนเป็นสำคัญ แม้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ก็มีเหตุสมควร
ที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 แต่เพียงสถานเบา”

ควรเป็นเรื่องที่ไม่ผิดกฎหมายมาตรา 157 เพราะไม่มีเจตนาพิเศษ
เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือไม่

ฎ.5263/2562 ยังไม่มีประกาศภัยพิบัติจากจังหวัด ไม่เข้าเงื่อนไขการซื้อโดยวิธีพิเศษตามระเบียบ
พัสดุ จำเลยที่ 1 ไม่ซื้อโดยวิธีสอบราคาเพราะจะต้องใช้เวลาในการชื้อนานขึ้น แต่สั่งการให้ซื้อโดยวิธี
ตกลงราคาเพื่อจำเลยที่ 1 จะได้มีอำนาจอนุมัติการชื้อนั้นได้ทันที และแบ่งการซื้อผ้าห่มรวมออกเป็น
สองครั้ง ครั้งละ 500 ผืน เป็นเงินครั้งละ 100,000 บาท เท่ากับจำเลยที่ 1 จงใจกระทำการอันเป็น
การฝ่าฝืนต่อระเบียบ เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่า การกระทำของ
จำเลยที่ 1 เป็นไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
อย่างใด จึงรับฟังไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อย่างไรก็ตาม **การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่ตั้งใจ
ฝ่าฝืนต่อระเบียบดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อคนและก่อให้เกิดความเสียหายแก่การบริหาร
ราชการแผ่นดินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิ
ชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และเข้าองค์ประกอบความผิดตาม มาตรา 157 อยู่
ดี** ส่วนการทำฎีกาเบิกเงินเป็นเพียงการทำให้ล่วงหน้าอันเป็นเรื่องปกติธรรมดาของการจัดทำฎีกา
เบิกเงินโดยทั่วไปเท่านั้น เมื่อมีการเบิกจ่ายเงินกันจริงหาได้ไม่มีการเบิกจ่ายเงินกันตามนั้นอันเป็น
ความเท็จไม่ ดังนั้น แม้อาจเป็นไปเพื่อให้เป็นหลักฐานอ้างอิงว่ามีการจัดซื้อผ้าห่มรวมตามวันเวลา
เกิดเหตุ ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริงไปบ้าง ก็หาได้เป็นความผิดตาม มาตรา 162 (4) ไม่

สำหรับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 นั้นเป็นเจ้าของพนักงานและเป็นผู้ได้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา แม้มีการแบ่งการซื้อหรือการจ้างออกเป็นสองครั้ง แต่การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคาในแต่ละครั้ง ก็เป็นไปโดยชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล คำสั่งของจำเลยที่ 1 ในส่วนนี้จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ต้องถือปฏิบัติตาม ทั้งพยานหลักฐานของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่าการแบ่งการซื้อหรือการจ้างออกเป็นสองครั้งดังกล่าวเกิดจากจำเลยอื่นเป็นผู้เสนอต่อจำเลยที่ 1 แต่กลับปรากฏว่าเป็นการสั่งการของจำเลยที่ 1 เอง โดยจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความของจำเลยที่ 1 ในส่วนนี้แต่อย่างใด การกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จึงเป็นการขาดเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดและไม่เป็นความผิดตามฟ้อง อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดประกาศให้พื้นที่เกิดเหตุเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติภัยหนาวในวันที่ 14 มกราคม 2552 อันเข้าเงื่อนไขที่จะดำเนินการซื้อโดยวิธีพิเศษได้ แต่ก็เป็นวันเดียวกับที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีตกลงราคาไปแล้ว อันแสดงว่ามีภัยพิบัติภัยหนาวเกิดขึ้นที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจริง การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่มุ่งบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วนเป็นสำคัญ แม้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ก็มีเหตุสมควรที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 แต่เพียงสถานเบา (ลงโทษปรับ 1000 บาท)

เปรียบเทียบกับ

ฎ 802/2562 จัดจ้างซุ้มผิกระเบียบ แต่ซุ้มก่อสร้างเสร็จทันวันที่กำหนดไว้พอดี **แสดงว่าจำเลยมิได้มีเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือแก่ทางราชการ...ไม่เป็นความผิดตาม...มาตรา 157** แต่จำเลยเป็นเจ้าของหน้าที่พัสดุที่มีการรับรองเท็จในกระบวนการจัดจ้าง ผิดตามมาตรา 162 (1) (4) ฐานรับรองเป็นหลักฐานว่าการกระทำใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นเท็จและรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ

หมายเหตุ ฎีกานี้ น่าจะสอดคล้องกับหลักตามมาตรา 157 ในส่วนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบที่ต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายมากกว่า ฎีกา 5263/2562

เทียบกับผู้อำนวยการวิทยาลัยไม่ได้มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน ที่จัดซื้อใหม่

ฎ.2700/2565 จำเลยที่ 1 ผู้อำนวยการวิทยาลัย อนุมัติให้จัดซื้อวัสดุสำหรับห้องเรียน คอมพิวเตอร์ 6 ห้อง และให้ครูหัวหน้าแผนกคอมพิวเตอร์เป็นผู้จัดทำบันทึกขอ อนุญาตจัดซื้อโดยใช้งบประมาณ 269,950 บาท จำเลยที่ 1 แบ่งซื้อวัสดุออกเป็น 3 ครั้ง ให้อยู่ในวงเงินครั้งละไม่เกิน 100,000 บาท เพื่อให้อยู่ในอำนาจ โดยให้จำเลย ที่ 2 และที่ 3 เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงห้อง กับให้จัดซื้อโดยวิธีตกลงราคา 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้า 82,620 บาท ครั้งที่ 2 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าและวิทยุ 98,480 บาท ครั้งที่ 3 ซื้อวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าและวิทยุ 88,850 บาท รวมเป็นเงิน 269,950 บาท นอกจากนี้ยังสั่งให้มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมอีก 1 ครั้ง เป็นวัสดุ ไฟฟ้าและวิทยุ 30,400 บาท ซึ่งการจัดซื้อทั้ง 4 ครั้ง จำเลยที่ 1 แต่งตั้งให้จำเลยที่ 2 เป็นประธานกรรมการตรวจรับและสั่งให้ฝ่ายงานพัสดุดำเนินการจัดซื้อจากร้านส. ซึ่งมี จำเลยที่ 2 และที่ 3 ร่วมเป็นหุ้นส่วนด้วย

พยานหลักฐานของโจทก์ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน ใด ๆ การเป็นผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่ นโยบายกำหนดนโยบายสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของวิทยาลัยเท่านั้น ส่วนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ห้องเรียนคอมพิวเตอร์อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัสดุ การที่จำเลยที่ 1 อนุมัติให้จัดซื้อจัดจ้างก็เป็นการเสนอขึ้นมาตามลำดับชั้น และเป็น การใช้อำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา**ทำให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ 1 ไม่ใช่เป็นผู้มีอำนาจ หน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ จึงไม่เป็นความผิดตาม 151** และจำเลยที่ 3 ย่อมไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน **แต่ผิดพ.ร.บ.เฉพาะ**

อย่างไรก็ตามการจัดซื้อไม่ได้มีราคาสูงกว่าราคาตามท้องตลาด สามารถ ประหยัดงบประมาณได้ เป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยในการจ้างแรงงานเพราะใช้ นักศึกษาติดตั้งเองโดยมีอาจารย์ที่สอนด้านนี้โดยตรงเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งถือว่าเป็น การฝึกงานและเป็นประสบการณ์ต่อนักศึกษาในภาคปฏิบัติ การกระทำไม่ได้ ก่อให้เกิดความ**เสียหายมากนัก** รอการลงโทษจำคุก

ความผิด ม.157 ส่วนที่สอง คือ ปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติ
หน้าที่โดยทุจริต

องค์ประกอบ

1. เป็นเจ้าพนักงาน
2. ปฏิบัติหน้าที่ (หรือละเว้นการปฏิบัติ)
3. โดยเจตนา
4. โดยทุจริต

ฎ 5799/2562 จำเลยซึ่งเป็นนายกอบต.ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินสวัสดิการ
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามระเบียบ สำหรับค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นก่อน
วันที่จำเลยจดทะเบียนว่า บ. เป็นบุตร การที่จำเลยลงชื่อในฎีกาขอเบิกเงินและ
ออกเช็คชำระเงินค่ารักษาพยาบาลของ บ. ให้แก่โรงพยาบาล ส. จึงเป็นการ
กระทำโดยมีเจตนาและเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วย
กฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดย
ทุจริตตาม ป.อ. มาตรา 157 (เดิม) (รอการลงโทษจำคุกไว้ ๓ ปี)

ฎ 3042/2562 จำเลยที่ 1 ทราบดีอยู่แล้วว่านายประจักษ์ผู้มาขอออก น.ส. 3 ก. อ้าง ส.ค. 1 จากที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐาน แต่จำเลยที่ 1 กลับรายงานหัวหน้ารังวัดว่า สอบสวนแล้วผู้ขอมีได้นำที่ดินแปลงอื่นนอกหลักฐานมารวมเพื่อออก น.ส. 3 ก. ครั้งนี้ผู้ขอได้ทำประโยชน์เหมาะสม โดยปลูกต้นมะพร้าวเต็มแปลง ซึ่งเป็นความเท็จเพราะความจริงนายประจักษ์อ้าง ส.ค. 1 ที่ดินแปลงอื่นมาขอออก น.ส. 3 ก. และที่ดินเป็นภูเขา มิได้ทำประโยชน์ทั้งแปลง และต่อมาหัวหน้าฝ่ายรังวัดพิจารณารายงานการรังวัดของจำเลยที่ 1 ทั้งสองฉบับ เห็นว่าไม่สอดคล้องกันน่าจะนำรังวัดผิดแปลงหรือนำที่นอกหลักฐานมารวมด้วย จึงได้เสนอความเห็นต่อนายทวีปเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี สาขาเกาะสมุย ให้เห็นถึงข้อพิรุธดังกล่าว ซึ่งนายทวีปก็เห็นด้วยจึงสั่งตั้งกรรมการสอบสวน จำเลยที่ 2 ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบในเรื่องการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน แต่จำเลยที่ 2 มิได้ดำเนินการตามคำสั่งของนายทวีป กลับดำเนินการออกประกาศและเสนอให้มีการออก น.ส. 3 ก. เลขที่ 5264 และ 5266 ให้ไป บังชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของจำเลยทั้งสองที่ทำด้วยกันในลักษณะเป็นขบวนการ เป็นผลให้นายประจักษ์ผู้ขอได้ น.ส. 3 ก. ในที่ดินทั้งสองแปลงในคดีนี้ไปทั้ง ๆ ที่มีได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออก น.ส. 3 ก. ได้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่มีความลาดชันเกิน 35 เปอร์เซ็นต์ มีสภาพเป็นป่าซึ่งไม่สามารถออก น.ส. 3 ก. ได้ ความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามมาตรา 157 เป็นความผิด 2 กระบวน (จำคุกคนละ 10 ปี)

จำเลยทั้งสองในคดีก่อนน่าจะผิด มาตรา 162(1) และ (4) ด้วย

ฎ 6538/2562 การที่จำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อรับรองรายงานการประชุม และจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อเป็นผู้บันทึกการประชุมในเอกสารฉบับเดียวกัน ย่อมเป็นการรับรองเป็นหลักฐานว่า การประชุมคณะกรรมการกำหนดโครงสร้างส่วนราชการและจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี (รอบปีงบประมาณ 2558 - 2560) เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2557 ได้กระทำต่อหน้าตนนั้น เมื่อคณะกรรมการดังกล่าวมิได้มีการประชุมกันจริง การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ย่อมเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับรองเป็นหลักฐานว่า การอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นความเท็จ และรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ ตาม ป.อ. มาตรา 162 (1) และ (4)

- ฎ 1161/2538 จำเลย ครูวิทยาลัยเทคนิค มีหน้าที่ควบคุมการก่อสร้าง ต่อเติมวิทยาลัยจึงมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมการก่อสร้าง ต่อเติมอาคาร ดูแลรักษาวัสดุที่เหลือใช้จากการก่อสร้าง การที่จำเลยให้ ก. นำเหล็กไลท์เกจ อันเป็นวัสดุที่เหลือใช้ซึ่งอยู่ในหน้าที่ความดูแล รับผิดชอบของจำเลยไปเก็บไว้ที่ร้าน ก. และให้ ก. เอาเหล็กดังกล่าวไป เสียจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้เกิดความเสียหาย แก่กรม อาชีวศึกษา และเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการปฏิบัติ หน้าที่โดยทุจริต ผิด ป.อ. มาตรา 157

- ฎ 3194/2536 จำเลยเป็นข้าราชการครูได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ สอบสัมภาษณ์ ย่อมถือว่าเป็นเจ้าพนักงานในการสอบ แม้จะเป็นเพียง กรรมการสอบสัมภาษณ์ก็ตาม หน้าที่ในการสอบย่อมคลุมถึงการสอบ ตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งจนถึงการสอบเสร็จสิ้น หากใช้เจ้า พนักงานมีหน้าที่เฉพาะในช่วงการสอบสัมภาษณ์เท่านั้นไม่ เมื่อจำเลยมี เจตนาทุจริตร่วมกันนำข้อสอบซึ่งเป็นความลับของทางราชการไป เปิดเผยให้ บ. กับพวกุก่อนเข้าสอบ จึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้า พนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำโดยมิ ชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับในราชการ และข้าราชการครูซึ่ง เป็นผู้ร่วมกระทำผิดแต่มิได้เป็นกรรมการสอบมีความผิดฐานเป็น ผู้สนับสนุนจำเลย

กรณีถือได้ว่าเป็นทั้งปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและโดยมิชอบ

- กฎ 759 / 2547 จำเลย กรรมการตรวจนับคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้ง มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน หยิบบัตรเลือกตั้งใส่ในซองที่สวมใส่แล้วเดินออกไปยังจุดนัดพบกับ ต. เพื่อให้ ต. ต่อจากนั้นได้กลับมาอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง จนเวลาประมาณ 13 นาฬิกา จำเลยขออนุญาตออกไปทำธุระข้างนอกและไปหา ต. กับพวกรวม 3 คน แล้วนำบัตรเลือกตั้งกลับมายังหน่วยเลือกตั้ง จากนั้นจำเลยได้ล้วงเอาบัตรเลือกตั้งจากในซองออกมาใส่กล่องบัตรดี บัตรเลือกตั้งทุกแผ่นมีการกากบาทเครื่องหมายไว้แล้ว การกระทำของจำเลยย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าจำเลยกระทำไปโดยมีเจตนาที่จะมิให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็น การทำให้บัตรเลือกตั้งเสียหายไม่อาจนำไปใช้การได้อีก อันถือได้ว่าเป็นการทำให้ผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งครั้งนั้นได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็น ความผิดตาม ป.อ. มาตรา 157

มาตรา 200

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำ การอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง อันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้น เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น หรือ...

“เพื่อช่วย”

- ฎ 300 / 2537 บันทึกของกลางที่อายัดไว้ไม่ครบโดยไม่ระบุถึงรถยนต์เพื่อไม่ให้ถูกริบ
- ฎ 929 / 2537 พสส.เปลี่ยนเนื้อหาทำให้การในภายหลังเพื่อช่วย ผู้ต้องหา
- ฎ 3130/2556 พนักงานสอบสวนแก้ไขข้อความในสำนวนการสอบสวนจาก “สั่งฟ้อง” เป็น “สั่งไม่ฟ้อง”

ฎ 4436/2531 การที่จำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญาได้รับแจ้งความจาก ช. ว่ามีคนร้ายลักเรือและเครื่องยนต์ของผู้เสียหายไป แต่ไม่ยอมลงรับแจ้งความในประจำวันเป็นหลักฐานและเมื่อจับคนร้ายที่ลักทรัพย์ดังกล่าวแล้ว จำเลยกลับปล่อยตัวคนร้ายไปเสีย ถือได้ว่าจำเลยได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 และยังเป็นกรกระทำการในตำแหน่งหน้าที่อันเป็นการมิชอบเพื่อจะช่วยเหลือคนร้าย มิให้ต้องโทษตามมาตรา 200 วรรคแรก

ฎ 3130/2556 พนักงานสอบสวนแก้ไขข้อความ
ในสำนวนการสอบสวนหลังจากเสนอสำนวนสั่งฟ้อง
ผู้ต้องหาให้ผู้บังคับบัญชาลงชื่อเพื่อส่งสำนวนและ
ความเห็นให้อัยการแล้วหาใช้แก้ไขก่อนการส่งสำนวน
เมื่อย้ายไปรับราชการที่อื่นก็เอาสำนวนการสอบสวนติด
ตัวไปด้วย ศาลฟังว่าเพื่อการปกปิดซ่อนเร้นการแก้ไข
สำนวน การกระทำก็เป็นความผิดตาม ม.157 และ
ม.200 วรรคแรก

4. เจตนา

ฎ 2707/2530 การที่จำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ
ปล่อยตัวนาย ข. ที่เข้าไปคว่ำเงินของผู้เสียหายภายในร้าน โดย
ไม่ส่งตัวไปให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีเพราะจำเลยเห็นว่า
นาย ข. เป็นสายลับตำรวจเข้าไปยึดเงินดังกล่าวเพื่อเป็น
หลักฐานในการเล่นการพนันนั้น เป็นเรื่องที่จำเลยเข้าใจและใช้
ดุลพินิจว่านาย ข. ไม่ได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ การกระทำของ
จำเลยจึงไม่มีเจตนาจะช่วยเหลือนาย ข. มิให้ต้องรับโทษ ยังไม่
เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200

สมัย 70 คำถาม ขณะที่รตต. เพชร พนักงานสอบสวน สน.แห่งหนึ่งเข้าเวรตามหน้าที่ นางทองซึ่งจมูกและปากบวมเข้ามาแจ้งความร้องทุกข์ว่าถูกนายดินสามีทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บที่จมูกและปาก ประสงค์ให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายดิน ขอให้ทำร้ายร่างกาย ขณะนี้นายดินหนีไปอยู่กับผู้หญิงคนหนึ่ง รตต.เพชรไม่ยอมรับแจ้งความบอกว่าเป็นเรื่องครอบครัวให้ไปเจรจากันเอง 3 วันต่อมานางทองเข้ามาที่สถานีตำรวจอีกและแจ้งความร้องทุกข์ในเรื่องเดิม โดยขอให้ช่วยติดตามนายดินมาดำเนินคดีพร้อมกับมอบเงินค่าใช้จ่ายให้ 10,000 บาท รตต.เพชร ยอมรับแจ้งความและรับเงินนั้นไว้ ต่อมารตต.เพชรออกหมายเรียกนายดินแล้วนายดินไม่มาพบ จึงขอออกหมายจับตามกฎหมาย หลังจากได้หมายจับแล้ว รตต.เพชรกับลูกน้องก็เดินทางไปติดตามนายดิน เสียค่าใช้จ่ายสำหรับตนเองและลูกน้องทั้งสิ้น 15,000 บาท แต่ตามไม่พบ เมื่อกลับมานางทองมอบเงินค่าใช้จ่ายส่วนที่เกินให้รตต.เพชรอีก 5,000 บาท และขอให้รตต.เพชรพยายามติดตามนายดินต่อไป

ให้วินิจฉัยว่ารตต.เพชรและนางทองกระทำความผิดตามปอ.ฐานใดหรือไม่

คำตอบ ขณะที่รตต. เพชร ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวน นางทองผู้เสียหายมาร้องทุกข์กล่าวหาให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายดินตามกฎหมายข้อหาทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาจะให้นายดินได้รับโทษ รตต.เพชรในฐานะพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรับคำร้องทุกข์ของนางทองไว้เพื่อดำเนินการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป การที่รตต.เพชรไม่รับคำร้องทุกข์ครั้งแรกของนางทองโดยอ้างว่าเป็นเรื่องครอบครัวให้ไปเจรจากันเองนั้นเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้ในท้องได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำความผิดตามปอ มาตรา 157 (ฎีกา 7630/ 2549)

การติดตามนายดินมาดำเนินคดีตามขั้นตอนของกฎหมายเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการในฐานะพนักงานสอบสวนพนักงานสอบสวนย่อมไม่มีสิทธิรับเงินค่าใช้จ่ายใดๆจากนางทอง การที่รตต.เพชรรับเงินค่าใช้จ่ายในการติดตามในดินจากนางทองถือว่าการยอมรับทรัพย์สินเพื่อกระทำการอย่างใดในตำแหน่งแม้ว่าการนั้นจะชอบด้วยหน้าที่จึงเป็นความผิดตามปอ.มาตรา 201 (เทียบฎีกาที่ 2488/2558) และเป็น การปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตอันเป็นความผิดตามมาตรา 157 ด้วย

การที่นางทองมอบเงินค่าใช้จ่ายในการติดตามนายดินให้แก่ รตต.เพชรไม่เป็นความผิดฐานให้ทรัพย์สินแก่พนักงานสอบสวน ตามปอ.มาตรา 167 เพราะความผิดมาตรานี้ต้องเป็นการกระทำ เพื่อจูงใจให้พนักงานสอบสวนกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ เมื่อ การติดตามผู้กระทำผิดข้อหาทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นหน้าที่โดย ชอบของพนักงานสอบสวนจึงไม่ใช้การกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ตามบทมาตราดังกล่าว

กลุ่มความผิดเกี่ยวกับการทำลายซ่อนเร้น เอาไปเสียทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์

- 1.ม.141 ทำลายตราหรือเครื่องหมาย
- 2.ม.142 เอาไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดไว้
3. ม.158 เจ้าพนักงานทำลายทรัพย์สินหรือเอกสาร
4. ม.184 ทำลายพยานหลักฐาน
5. ม.188 ทำลายพินัยกรรมหรือเอกสารของผู้อื่น

ข้อสอบสมัยที่ 67 ปี 2557

การที่แอบใช้กุญแจสำรองขับรถกระบะบรรทุกไม้แปรรูปที่ถูกยึดไว้หนีไป เท่ากับรู้อยู่แล้วว่ารถกระบะและไม้แปรรูปถูกเจ้าพนักงานตำรวจยึดไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิด เอาไปเสียซึ่งทรัพย์สินอันเจ้าพนักงานได้ยึดไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐาน เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 142 และยังเป็นความผิดฐานเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นไม่ให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลง เอาไปเสียซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิดตาม มาตรา 184 (เทียบฎ. 64/2486)

ม.184 ฐานทำลายพยานหลักฐาน

องค์ประกอบ

1. ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์
2. ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด
3. มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยให้ผู้อื่นมิให้รับโทษหรือรับโทษน้อยลง

ฟางที่เปื้อนเลือดเป็นพยานหลักฐานในการ
กระทำความผิด หากเอาไปเผาเสียเป็นความผิด
(ฎ.168/2507)
ซ่อนเร้นรถที่คนร้ายใช้เป็นพาหนะไปยัง ผู้อื่น
(ฎ.5811/2550)
แม้ตำรวจเอาของกลางคืนมาได้ก็เป็นความผิด
สำเร็จ (ฎ 64/2486)

การโกยเลือดของผู้ตายไปทิ้ง เป็นการ
ทำลายพยานหลักฐาน (ฎ.1202/2520)
ผู้กระทำผิดต้องมีเจตนาพิเศษหากเป็นการ
กระทำเพื่อช่วยเหลือตนเองไม่ผิดมาตรา 184

มาตรา 188 ฐานทำลายหรือเอาไปเสียซึ่งเอกสาร

“ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือรั่วประโยชน์ ซึ่ง...เอกสารใดของผู้อื่น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ต้องระวางโทษ...”

ไม่ต้องทำลายทั้งฉบับ ทำลายบางส่วนก็ผิดแล้ว
(3833/2529)

เอาต้นฉบับใบฝากของธนาคารไปทำลายแล้วทำปลอมขึ้นใหม่เป็นการทำลายซึ่งเอกสาร (ฎ 469-497/2542)

การมอบอำนาจให้ไปโอนที่ดินหรือทำนิติกรรมแทนแล้วไปทำผิดวัตถุประสงค์ เป็นการเอาไปซึ่งเอกสารของผู้อื่น (ฎ 2254/2521, 2723/2541)

เอาเช็คผู้อื่นไปขึ้นเงินเพื่อประโยชน์ของตนเอง
เป็นการเอาไปเสีย (ฎ.1312/2534, 4688/2540,
5883/2552, 8490/2552) หลอกเอาเช็คคืนมาจาก
เจ้าหนี้ เป็นการเอาไปเสีย (ฎ.1472/2565)

ลักสมุดฝากเงินแล้วปลอมใบถอนเงินเอาเงิน
ไปผิดฐานลักทรัพย์และ **ม.188** ปลอมและใช้เอกสาร
ปลอม (ฎ 7295/2554)

หลอกเจ้าหนี้เอาโฉนดที่ดินที่วางเป็นประกันไป ผิด 188

ฎ.2836/2564 ผู้เสียหายมีสิทธิยึดถือโฉนดที่ดินพิพาทของบิดา
จำเลยที่จำเลยตกลงมอบให้เป็นประกันการกู้ยืมเงิน การที่จำเลย
หลอกลวงผู้เสียหายและนำโฉนดที่ดินพิพาทคืนไปโดยไม่ชำระหนี้
แก่ผู้เสียหายตามข้อตกลง ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย
เนื่องจากไม่มีหลักประกันให้ยึดถือไว้ตามสัญญา การกระทำของ
จำเลยจึงเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่นในประการที่น่าจะ
เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 188

ขายรถไปแล้ว ผู้ขายเอาสมุดคู่มือจดทะเบียนไปใส่ชื่อผู้อื่น เป็นการเอาไปเสีย

ฎ 2323/2534 การซื้อขายรถยนต์ระหว่างโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นการซื้อขายเสร็จเด็ดขาด กรรมสิทธิ์ในรถและสมุดคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ย่อมตกเป็นของโจทก์ร่วม เมื่อโจทก์ร่วมชำระราคารถยนต์ครบถ้วนแล้วจำเลยย่อมไม่มีสิทธิยึดหวางสมุดคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ แต่มีหน้าที่ส่งมอบแก่โจทก์ร่วม การที่จำเลยนำสมุดคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ดังกล่าวไปจดทะเบียนใส่ชื่อบริษัท ซ. จำกัด เป็นเจ้าของรถถือได้ว่าเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารใดของผู้อื่นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เป็นการผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 188

- จงใจไม่คืนเอกสารเป็นการเอาไปเสีย (ฎ 2182/2538)
- ลักเอาบัตร ATM ไปเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารและทรัพย์สิน ผิด ม.188 และผิดฐานลักทรัพย์ด้วย (ฎ 9/2543, 2512 / 2550, 1894/2550)

- ต้องเป็นเอกสาร“...ของผู้อื่น”

ส. นำเงินที่จำเลยมีส่วนเป็นเจ้าของไปให้กู้ ส. ตาย จำเลยเอาสัญญากู้ที่ ส. ทำออกจากตู้നിรัย ถือไม่ได้ว่าเอาไปซึ่งเอกสารของผู้อื่นเพราะจำเลยมีส่วนเป็นเจ้าของสัญญากู้ (ฎ 14460/2556)

ฎ.3356/2565 แม้จำเลยทั้งสองปลดป้ายไวนิลพิพาทไปเก็บไว้ที่สำนักงานนิติบุคคล หมู่บ้านจัดสรรเพื่อรอให้เจ้าของป้ายมารับคืน แต่เมื่อโจทก์ร่วมติดป้ายโดยมุ่งประสงค์ที่จะประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกของหมู่บ้านทราบและร่วมกันตรวจสอบความผิดปกติทางการเงินและกำหนดแนวทางดูแลเงินที่นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรจะได้รับจากผู้จัดสรรที่ดิน อันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของสมาชิกที่สามารถกระทำได้ การที่จำเลยทั้งสองปลดป้าย ย่อมทำให้โจทก์ร่วมเสียโอกาสในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนสมาชิกหมู่บ้านตามสิทธิ จึงเป็นการกระทำในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ร่วมซึ่งเป็นสมาชิกหมู่บ้าน และเมื่อคำพาเอาไปเสียตามมาตรา 188 ไม่ได้มุ่งถึงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในการเป็นเจ้าของ วัตถุที่ทำให้ปรากฏ ทั้งบทมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดลักษณะเฉพาะของเอกสารว่าต้องเป็นเอกสารที่เป็นพยานหลักฐานทำนองเดียวกับพินัยกรรมเท่านั้น เมื่อป้ายไวนิลเป็นวัตถุ ที่ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษรอันเข้าลักษณะเป็นเอกสารตามมาตรา 1 (7) การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารใดของผู้อื่นโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ร่วมตามมาตรา 188 ลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 20,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้ 2 ปี คำนวณความประพฤติ

ลักบัตรเครดิตซื้อสินค้า ผิด ม.188, 269/5, 269/7

ฎ 6820/2552 บัตรเครดิตมีลักษณะของ “เอกสาร” ใน มาตรา 1 (7) จึง เป็น เอกสาร ความผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารตามมาตรา 188 แตกต่างกับความผิด ฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ การที่จำเลยเอาไปเสียซึ่งเอกสารบัตรเครดิตอัน เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารสิทธิซึ่งออกให้แก่ บ. ในประการที่น่าจะเกิด ความเสียหายแก่บริษัทบัตรกรุงศรีอยุธยา การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิด ตามมาตรา 188 การกระทำแต่ละข้อต่างเป็นความผิดสำเร็จในตัวเอง ต่างกรรม ต่างวาระ ทั้งทรัพย์ที่จำเลยได้จากการ กระทำผิดก็เป็นคนละประเภทแตกต่างกัน ถือได้ว่าจำเลยกระทำความผิดโดยมีเจตนาต่างกัน ลงโทษจำเลยในความผิด ฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสาร และฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา 269/5 ผู้ใด**ใช้**บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ในประการที่น่าจะ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

มาตรา 269/6 ผู้ใด**มิไว้เพื่อนำออกใช้**ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามมาตรา 269/5 ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

มาตรา 269/7 ถ้าการกระทำดังกล่าวในหมวดนี้ เป็นการกระทำเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่**ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้** เพื่อใช้ประโยชน์ในการชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือหนี้อื่นแทนการชำระด้วยเงินสด หรือ**ใช้เบิกถอนเงินสด** ผู้กระทำความต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ใน มาตรา นั้น ๆ กิ่งหนึ่ง

- **ฎ 10025/2557** บัตรเติมน้ำมันเป็นของผู้เสียหายให้ ป. ใช้กับรถบรรทุกที่ ป. ขับ จำเลยนำบัตรไปใช้เติมน้ำมัน ถือว่าเอาไปเสียซึ่งเอกสารจากผู้เสียหาย ผิด ม. 188, 335(1)(11)

ฎ.350/2564 บัตรเครดิตเป็น “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ตามนิยามแห่ง ป.อ. มาตรา 1 (14) (ก) ซึ่งผู้ออกได้ออกเอกสารคือบัตรเครดิตให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ ส่วนข้อมูลบัตรเครดิต ได้แก่ หมายเลขบัตรเครดิต ชื่อผู้ถือ และวันหมดอายุ ซึ่งปรากฏอยู่บนบัตรเครดิตรับนั้น ไม่เป็น “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ตามนิยามแห่ง ป.อ. มาตรา 1 (14) (ข) แต่การกระทำใดเป็นการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็นวิธีใช้โดยทั่วไปของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ชนิดนั้นหรือไม่ ไม่จำกัดว่าหากเป็น “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ตามนิยามแห่ง ป.อ. มาตรา 1 (14) (ก) แล้ว การใช้จะต้องเป็นการใช้เอกสารหรือวัตถุอื่นใดที่ผู้ออกได้ออกให้โดยตรงเท่านั้น เพราะสามารถใช้เฉพาะข้อมูลหรือรหัสได้เช่นเดียวกัน การที่จำเลยนำข้อมูลบัตรเครดิตของโจทก์ไปใช้ชำระค่าบริการที่פקของจำเลยผ่านเว็บไซต์ จึงเป็นการใช้บัตรเครดิตของโจทก์โดยมิชอบ

ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีมี 6 มาตรา

1. ม.189 ฐานช่วยผู้กระทำความผิดไม่ให้อำนาจรับโทษ
2. ม.190 ฐานหลบหนีที่**คุมขัง**
3. ม.191 ฐานทำให้ผู้ถูก**คุมขัง**หลุดพ้น
4. ม.192 ฐานให้ที่ซ่อนเร้น
5. ม.204 ฐานเจ้าพนักงานทำให้**ผู้ที่ต้องคุมขัง**หลุดพ้นโดยเจตนา
6. ม.205 ฐานเจ้าพนักงานทำให้**ผู้ที่ต้องคุมขัง**หลุดพ้นโดยประมาท

มาตรา 189 ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด อันมิใช่ความผิดลหุโทษ เพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยให้พำนักแก่ผู้นั้น โดยซ่อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใดเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม

มาตรา 190 ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรกได้กระทำโดยแหกที่คุมขัง โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด

มาตรา 191 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดให้ผู้ที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา **หลุดพ้นจากการคุมขังไป**

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาจากศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด

มาตรา 192 ผู้ใดให้พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม

มาตรา 193 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวมาในมาตรา 184 มาตรา 189 หรือมาตรา 192 เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดามารดา บุตร สามีหรือภรรยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

ข้อสอบปีที่แล้ว สมัย 74 รงค์ตอบ

ผู้ถูกคุมขังที่ได้รับอาหารกล่องซ่อนลวด แล้วนำมาไขกุญแจห้องขังหลบหนีเป็นความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก

ภรรยาที่ส่งลวดไปในกล่องอาหาร เป็นผู้สนับสนุนการหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86 หลังจากนั้นจัดที่หลบซ่อนตัวให้เป็นความผิดฐานให้ที่พักอาศัย ซ่อนเร้น ให้ผู้หลบหนีจากการคุมขังของพนักงานสอบสวนเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ตามมาตรา 192 และที่ภรรยาให้เงินตำรวจจรรยา 50,000 บาท แลกกับการนำกล่องอาหารไปให้ผู้ถูกคุมขัง ภริยาไม่ผิดมาตรา 144 เพราะตำรวจจรรยาไม่ได้เป็นเจ้าของพนักงานที่มีหน้าที่ควบคุมตัวผู้ถูกคุมขัง

ตำรวจจรรยาไม่มีหน้าที่ควบคุมตัวผู้ถูกคุมขัง มอบอาหารกล่องให้ผู้ถูกคุมขังแล้วเดินออกจากสถานีตำรวจไปทันที เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 149 แต่ผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้ถูกคุมขังหลบหนีไประหว่างถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรกประกอบมาตรา 86

สลัดเชือกหลุดแล้ววิ่งหลบหนี เป็นการหลบหนีที่ถูกคุมขัง

ฎ. 8315/2561 ความหมายของคำว่า เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญานั้น นอกจากกฎหมายระบุไว้ชัดว่าเป็นเจ้าพนักงานแล้ว ยังหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราวและไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ก. ผู้ร่วมจับกุมจำเลยเป็นพนักงานราชการ ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานมีหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ก. จึงเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ก. จึงเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ การที่จำเลยสลัดเชือกหลุดแล้ววิ่งหลบหนี **จึงเป็นการหลบหนีที่ถูกคุมขังตามอำนาจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา** ไม่จำเป็นต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสิทธิตามกฎหมายแก่จำเลยก่อนแต่อย่างใด จำเลยมีความผิดฐานหลบหนีระหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา

มาตรา 189 ฐานช่วยผู้กระทำความผิดไม่ให้อับโทษ

ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอันมิใช่ความผิดลหุโทษเพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยให้พำนักแก่ผู้นั้น โดยซ่อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใด ๆ เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม

- ร้องบอกพวกที่เล่นการพนันว่าตำรวจมา เป็นการช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม (ฎ 2448/2521)
- พาผู้ต้องหาขึ้นรถหนีโดยตำรวจยังไม่ได้จับกุมเป็นการช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม (ฎ 4922/2539)
- รับสมอ้างว่าตนเองเป็นคนร้าย เป็นการช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นพ้นโทษ (ฎ 490/2519)

เจตนาพิเศษเพื่อไม่ให้ต้องโทษหรือเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม

ฎ.2449/2522 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 189 บัญญัติถึง การกระทำ เพื่อช่วยเหลือมิให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษโดยมิให้ถูกจับกุม เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยถูกรถจักรยานให้ บ. ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดนั่งซ้อนท้ายพาออกจากที่เกิดเหตุไปในขณะที่ยังไม่มีผู้มีอำนาจจับกุมคนใดจะจับกุม บ. และยังสามารถอีกว่า จำเลยถูกรถจักรยาน พา บ. นั่งซ้อนท้ายกลับบ้าน จึงขอให้ เห็นเจตนาว่าไม่ใช่เพื่อหลบหนีหรือเพื่อไม่ให้ถูกจับกุมอีกด้วย การกระทำของ จำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามบทมาตราดังกล่าว

ฎ 1750/2514 จำเลยถูกคนร้ายที่มีสมัครพรรคพวกหลายคนแต่ละคนมีอาวุธ ปืนครบมือ ใช้ปืนจู่บังคับให้เอาเรือรับส่งข้ามปากเพื่อช่วยคนร้ายให้พ้นจากการ จับกุม ดังนี้ เป็นการที่จำเลยกระทำไปเพราะอยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงขัดขืนได้ จึงเป็นการกระทำความผิดด้วยความจำเป็น จำเลยไม่ ต้องรับโทษ เมื่อปรากฏว่าจำเลยกระทำความผิดด้วยความจำเป็นไม่ต้องรับโทษ

ฎ 1670/2522 เจ้าพนักงานผู้ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดหาจำต้องแจ้งแก่ ผู้ให้ที่พำนักซ่อนเร้นทราบว่ามีผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดได้ กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดลหุโทษ เพียงแต่แจ้งให้รู้ว่าบุคคลที่ตนให้ที่พำนัก ซ่อนเร้นเป็นผู้กระทำความผิดก็พอแล้วส่วนจะเป็นความผิดฐานใดนั้นเป็น ข้อเท็จจริงที่โจทก์จะต้องกล่าวในฟ้องและนำสืบ พฤติการณ์ของจำเลยแสดงว่า จำเลยรู้อยู่แล้วหรือควรจะรู้ว่านายยอดเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เพราะร.ต.อ. หิรัญได้แจ้งให้จำเลยทราบว่ากำลังติดตามจับนายยอดอยู่